

Legeforeningens innspill til Meld. St. 19 (2023-2024) Profesjonsnære utdanninger over heile landet

Legeforeningen viser til innspill til Profesjonsmeldingen sendt Kunnskapsdepartementet 14. juni 2023. ¹ Arbeidet med Profesjonsmeldingen må sees i sammenheng med Opptaksmeldingen.

Norge må utdanne flere leger i tråd med nasjonale behov og internasjonale forpliktelser

Legeforeningen mener det er beklagelig at Profesjonsmeldingen ikke i større grad diskuterer behovet for å utdanne flere leger i Norge i årene fremover i tråd med helsetjenestens behov. I dag utdanner et stort antall medisinstudenter seg i utlandet. I følge rapporten OECD Health at a glance 2023² er Norge i toppen når det gjelder andelen leger som har fullført sin medisinske grunnutdanning i utlandet med over 40%. Samtidig har Norge internasjonale forpliktelser gjennom WHO-koden som oppfordrer alle land til å ta ansvar for å utdanne sitt eget helsepersonell.³

Økninger i studieplasser krever et solid akademisk grunnlag og robuste økonomiske rammebetingelser, herunder at rammevilkårene for klinisk undervisning og praksis i primærhelsetjenesten er ivaretatt. Økninger må gjøres i dialog med de medisinske fakultetene og helse- og omsorgstjenestene, og ikke ensidig.

Legeforeningen ber Stortinget:

- Anmode regjeringen om å utdanne flere leger i tråd med nasjonale behov og internasjonale forpliktelser.

Antall LIS1-stillinger må økes

En økning i antallet studieplasser forutsetter også flere LIS1-stillinger. Legeforeningen mener at et for lavt antall LIS1-stillinger over tid er en viktig årsak til at stadig flere spesialiteter opplever rekrutteringsutfordringer. Fortsatt var det 609 ferdigutdannede leger som ikke fikk tilbud om LIS1-stilling ved opptaket våren 2023⁴. Tiden det tar for å bli spesialist varierer, men de som går inn et spesialiseringssløp nå vil ikke være ferdige spesialister før om flere år. Regjeringen må vise vilje til å styrke satsningen på spesialistutdanningen for å sikre at Norge også i fremtiden har nok legespesialister.

Legeforeningen ber Stortinget:

- Anmode regjeringen om å øke antall LIS1-stillinger i tråd med helsetjenestens behov.

Kvaliteten i medisinsk grunnutdanning må opprettholdes

Legeforeningen mener at medisinstudiet skal være et integrert studieløp som følger internasjonale, kunnskapsbaserte anbefalinger for helsefaglige profesjonsutdanninger. Dette lar seg best realisere gjennom hele grader. Undervisningsformene i studiet må være kunnskapsbaserte og stimulere til livslang læring. Det er viktig å opprettholde høy kvalitet i medisinnutdanningen med tilstrekkelig ressurser til å ivareta praktisk klinisk undervisning med pasientdeltakelse, og å gjøre karrierer innen medisinsk forskning og undervisning attraktive.

¹ [Legeforeningens foreløpige innspill til profesjonsmeldingen - brev til KD \(regjeringen.no\)](#)

² [OECD \(2023\), Health at a Glance 2023](#)

³ [User's Guide to the WHO Global Code of Practice on the International Recruitment of Health Personnel](#)

⁴ [Noe bedre samsvar mellom søknad og ansettelse i LIS1 - Helsedirektoratet](#)

I dag er det en utfordring å skaffe til veie nok leger som undervisere. Medisinstudentene møter færre og færre leger som undervisere. Det kan føre til at undervisningen ikke oppleves som relevant eller settes inn i en relevant kontekst. For å kunne utdanne gode leger, er det essensielt at faglig innhold i utdanningene er forskningsbasert og i kunnskapsfronten. Tiltak for å opprettholde høy kvalitet i medisinstudiet inkluderer bedre karriereveier for leger i vitenskapelige stillinger og tiltak for å stabilisere og øke rekrutteringen til universitetssykehusene.

En nasjonal ordning for finansiering av praksisplasser må etableres

En utfordring knyttet til økning av studieplasser i medisin er tilgang på praksisplasser. Bruk av campus/desentraliserte utdanningssteder muliggjør flere studieplasser i medisin, som en del av studieplanen ved lærestedet. Men en slik løsning må ivareta universitetstilknytning og tilhørighet, slik at campusløsningen ikke medfører fragmentering av studiemiljøer. I løpet av studiet har også studentene lengre perioder med utplassering i allmennmedisin, der studentene under supervisjon og veiledning skal fylle legerollen så selvstendig som mulig. Det er viktig at praksisplasser er tilgjengelige, og at helsepersonell som bidrar til dette kompenseres tilstrekkelig for både tiden og ressursene som kreves til veiledning av studenter. Det er essensielt at det kommer på plass nasjonale ordninger for finansiering av studieplasser i kommune- og spesialisthelsetjenesten for å sikre undervisning av god kvalitet.

Legeforeningen ser positivt på at det i Profesjonsmeldingen foreslås å se på og utrede finansiering av praksisplasser i profesjonsutdanningene. Dette må omfatte praksisstudier og klinisk undervisning i spesialisthelsetjenesten. Videre må kommunene og de allmennmedisinske avdelingene gis en økonomi som muliggjør ansettelse av tilstrekkelig antall praksislærere. Svak finansiering av denne ordningen gjør at fastleger som tar på seg oppdrag som praksislærere for universitetene ender med å tape inntekter sammenliknet med det de gjør i klinisk praksis. På sikt vil dette føre til at den praksisnære delen av den allmennmedisinske utdanningen blir dårligere.

Legeforeningen ber Stortinget:

- Anmode regjeringen om å etablere en nasjonal ordning for finansiering av praksisplasser.

Kompletterende utdanning for leger utdannet utenfor EØS må holde høy kvalitet

Leger med utenlandsk utdanning fra utenfor EØS må bestå en fagprøve som gjennom fagspesifikk praktisk, muntlig og skriftlig prøve tester om vedkommende lege har praktiske og teoretiske kunnskaper som tilsvarer norsk medisinstudium. Resultater fra fagprøven viser likevel at mange stryker. Det fremgår at regjeringen vil legge til rette for at personer med utenlandsk medisinstudium bosatt i Norge skal få bruke kompetansen sin, og det foreslås en kompletterende utdanning for leger med utenlandsk utdanning utenfor EØS, som et alternativ til fagprøven. Det vil bli mangel på helsepersonell i tiden som kommer og det er viktig at alle u hensiktsmessige hindringer vurderes. Det er positivt at det nå foreslås å legges til rette for en mer alternativ autorisasjonsprosess for denne gruppen, imidlertid er det viktig at det sikres at den faglige kvaliteten ikke forringes i et slikt alternativt løp.

Legeforeningen vil i tillegg bruke muligheten til igjen å påpeke at den økonomiske totalbelastningen for leger med utenlandsk utdanning fra utenfor EØS fortsatt er svært høy, selv om satsene ble noe redusert ifm. statsbudsjettet for 2024. Det er viktig at helsepersonell med utdanning fra utlandet får benyttet sin kompetanse i Norge og ikke møter økonomiske hindringer som vanskeliggjør at de kan få nyttiggjort denne kompetansen.

Legebestanden må speile befolkningen

Legeforeningen støtter innføring av kjønnskoter i medisinstudiet så lenge det er behov for det. Kjønnnet med lavest andel søkere bør kvoterer inn med 40 prosent av studieplassene. Regjeringens forslag om minimum 20 prosent på studier med kjønnsubalanse er for lav, men et skritt i riktig retning.